

Sote-tietojärjestelmät ja digitalisaatio

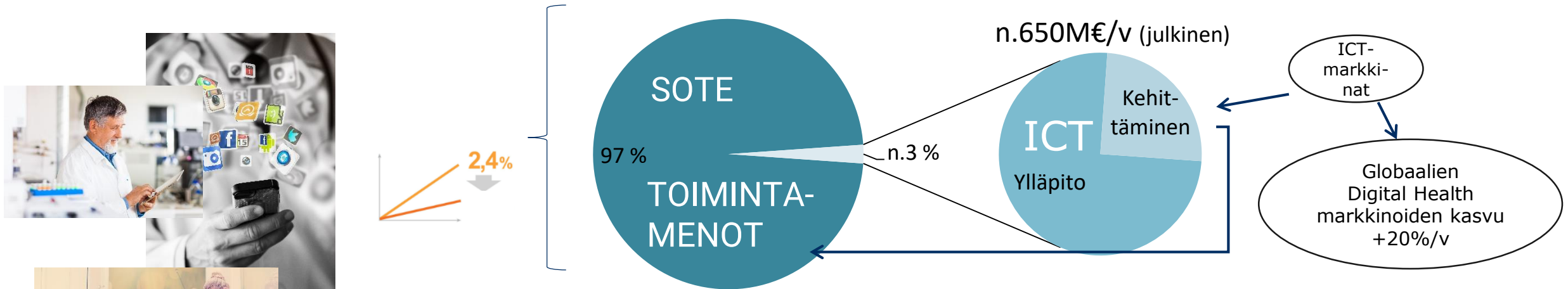
Sote-ryhmän kuuleminen

Karri Vainio
@KarriVai

14.5.2019

Digitalisaatio ja tietojärjestelmät = asiakaslähtöisten ja yhteensovitetujen palveluiden & tietoon perustuva johtamisen mahdollistajia

Merkittävät säästöt ICT-kokonaiskustannuksissa epärealistisia – lisäpanostuksia tarvitaan

Merkittävät hyödyt (ml. "säästöt")
syntyvät toiminnan uudistamisesta
tietojärjestelmiä hyödyntämällä

Toimivista markkinoista pidettävä huolta ja yrityksille luotava edellytyksiä kehittää yhteentoimivia digiratkaisuja kansallisille ja globaaleille markkinoille

Alueilla erilaisia lähtötilanteita : eteneminen mahdollista nyt myös ”digirintamalla”

Alueellisen yhteistyön ja rakenteiden & toimintamallien uudistamista tukevan työn eteneminen tulisi varmistaa

*suuri osa ICT/Digi-toteutuskohteista hallintomalliriippumattomia : tulokset hyödynnettävissä eri malleissa

Kuntaliiton toimenpide-ehdotuksia sote-uudistuksen jatkoon

(ICT, tietohallinto, digitalisaatio)

1. Kuntien ja kuntayhtymien vapaaehtoista etenemistä tuettava taloudellisesti

2. Kansallisen ohjauksen rooli ja kansallisten ICT-ratkaisujen työnjako sekä ohjaus- ja rahoitusmallit selkeytettävä

a) Kansallinen ohjaus b) ICT-palvelukeskukset ja työnjako c) Kelan Kanta-palveluiden ohjaus- ja rahoitus

3. Asiakastietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä uudistettava

mahdollistamaan selkeämmät pelisäännöt ja sujuvamat integroidut sote-palvelut

Kiitos !

Karri Vainio

050 387 1620

karri.vainio@kuntaliitto.fi

@KarriVai

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

Toimenpide-ehdotukset aukipurettuna

Kuntaliiton toimenpide-ehdotuksia sote-uudistuksen jatkoon

(ICT, tietohallinto, digitalisaatio)

1. Kuntien ja kuntayhtymien vapaaehtoista etenemistä tuettava taloudellisesti

2. Kansallisen ohjauksen rooli ja kansallisten ICT-ratkaisujen työnjako sekä ohjaus- ja rahoitusmallit selkeytettävä

a) Kansallinen ohjaus b) ICT-palvelukeskukset ja työnjako c) Kelan Kanta-palveluiden ohjaus- ja rahoitus

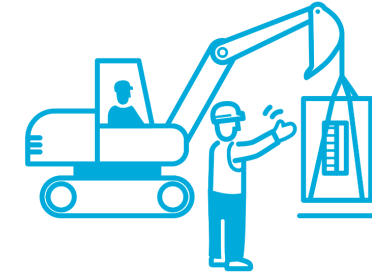

3. Asiakastietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä uudistettava

mahdollistamaan selkeämmät pelisäännöt ja sujuvamat integroidut sote-palvelut

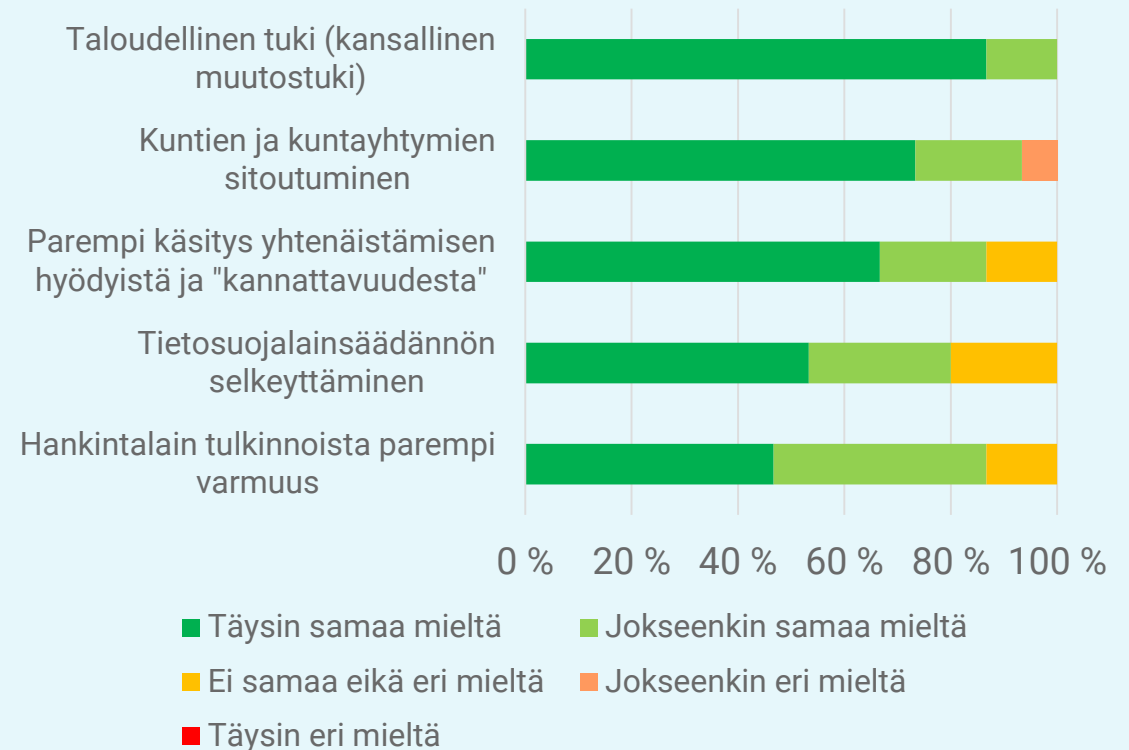

1. Kuntien ja kuntayhtymien vapaaehtoista etenemistä tuettava taloudellisesti

- Alueellisesti yhtenäisillä ja kansallisesti yhteentoimivilla ICT- ja digiratkaisuilla voidaan tukea toimintamallien ja työnjaon uudistamista sekä tiedon vahvempaa hyödyntämistä
- Maakuntavalmistelun yhteydessä on tehty kuntaorganisaatioiden yhteistyönä etenemissuunnitelmia, joiden toteuttamisen hyödyt eivät ei ole sidoksissa tavoiteltavaan sote:n hallintorakenteeseen
- Uudistuksen kaatumisen jälkeen kunnilla/kuntayhtymillä ei ole 2019 budjetoitu rahoitusta työn välittömään jatkamiseen
- Kuntien vapaaehtoista etenemistä ja tehdyn työn hyödyntämistä tulisi tukea taloudellisesti kansallisella muutostukirahoituksella

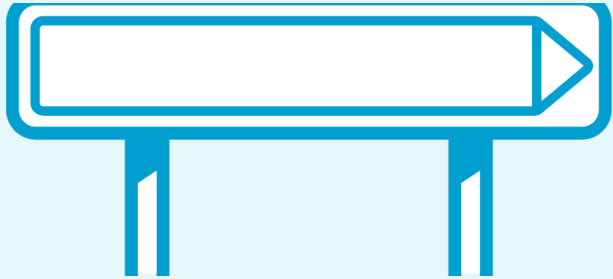
*TEKIJÖIDEN MERKITYS ETENEMISESSÄ

Kysely valmistelijoille 3/2019 koskien sote-tietojärjestelmien yhtenäistämisen suunnitelmia

Eteneminen mahdollista nyt kuntapohjaisesti myös ”digirintamalla”

(asioita joista tulisi pystyä sopimaan alueellisesti)

Tavoitetila ja etenemispolku

Toiminnan ja asiakastarpeista johdetut
yhteiset tavoitteet

Sote-palveluiden rakenteiden ja
toimintamallien uudistamista tukevat
yhteistyökohteet

Toteutusten etenemispolku

Organisointi ja työnjako

Alueellisen yhteistyön päätöksenteko ja
yhteinen ohjaus

Alueellisen koordinaation vastuutahot

Toteutustavat ja rakenteet (esim. inhouse-
yhtiöt, yhteishankinnat)

Rahoitusmalli

Yhteistyökohteiden rahoitusmalli ja
kustannusjako

Ulkoisen rahoituksen hakemisen roolit
ja vastuut (mm. valtionavustus)

Kansallinen yhteistyö alueiden ja kuntien välillä

..jo hyviä kokemuksia

AKUSTI

Alueiden ja kuntien
sosiaali- ja terveydenhuollon
tietohallintoyhteistyöfoorumi

- Alueiden ja kuntien sote-tietohallintoyhteistyöfoorumi toiminut vuodesta 2014
- Mukana kunnat, sairaanhoitopiirit, STM ja alueiden sote-valmistelijat
- Toimintaa operoi sihteeristö, joka hallinnollisesti toimii Kuntaliitossa

YHDESSÄ ETEENPÄIN

- Laaja kansallinen yhteistyö käynnissä asiakas- ja potilastietojärjestelmien uudistamisessa
- UNA-yhteistyö (19 sairaanhoitopiiriä ja 5 keskuskaupunkia)
- Apotti-yhteistyö (Uusimaa)

 VIRTUAALI
SAIRAALA 2.0

OMAOLO
— ODA-projekti —

- Asiakkaiden ja ammattilaisten uudet sote-digipalvelut kansallisessa yhteistyössä
- Yliopistosairaanhoitopiirien virtuaalisairaala-yhteistyö
- 14 kuntatoimijan käynnistämä omaolo-yhteistyö

2a. Digitalisaation ja ICT:n kansallisen ohjauksen roolia kirkastettava

- Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun yhteydessä toteutetun kansallisen ohjauksen toimintamalli todettiin hallinnollisesti raskaaksi eikä siinä ole pystytty huomioimaan riittävän hyvin palvelutoiminnan vaatimuksia eikä alueiden erilaisia lähtötilanteita
- Ministeriöiden ohjauksen tulisi tietoteknisten ratkaisujen toteuttamisen tapojen ja ”kustannussäästöjen” sijaan suuntautua jatkossa vahvemmin
 - palveluiden digitalisoinnin strategiseen ohjaamiseen mm. yhteisten tavoitteiden asettamisen ja strategisesti merkittävien kehittämiskokonaisuuksien rahoituksen kautta
 - kokonaisarkkitehtuurin kansallisesti yhteisten osuuksien tunnistamiseen ja määrittelyyn yhteistyössä sote-kentän kanssa
 - tietojärjestelmien yhteentoimivuuden määrittelyyn ja ohjaamiseen
- Myös ministeriöiden ja THL:n välinen työnjako edellyttää tarkennuksia

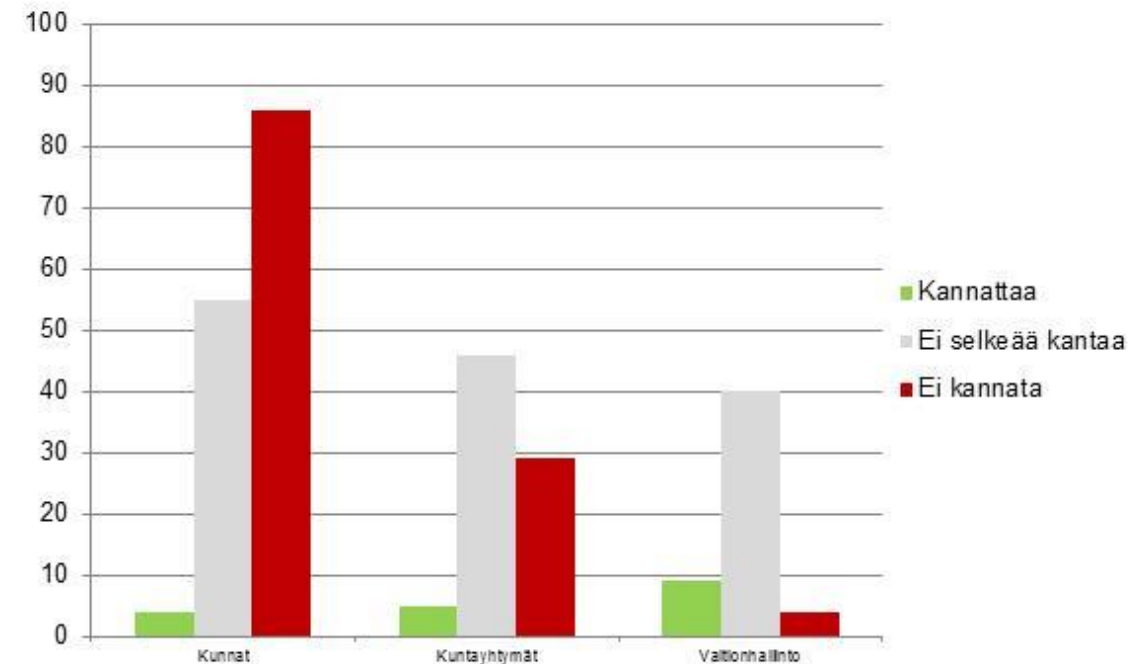

2b. Kansallisten toimijoiden roolia ja työnjakoa tarkennettava

- Maakuntaudistuksen yhteydessä perustettiin kaksi valtion 100% omistamaa ICT- ja digitalisaatiotehtäviin keskittynyttä palvelukeskusta Vimana Oy ja Sotedigi Oy
 - Toimialariippumattomia tehtäviä toteuttamaan perustetulle Vimana Oy:lle on erillisenä palvelukeskuksena vaikea nähdä tarvetta
 - Sotedigi Oy:n tarve ja rooli sekä sote-palvelutoiminnan tarpeista lähtevä ohjaus- ja omistusmalli tulee arvioida ministeriöiden ja kuntatoimijoiden yhteistyönä
 - Huom. lailla asetettava käyttövelvoite olisi ongelmallinen mm. yhtiön ohjauksen ja hankinta-/kilpailuoikeuden näkökulmasta
- Myös muiden kansallisen toimijoiden (mm. Kela, THL) työnjakoa tarkennettava ja päällekkäisyydet purettava

ICT-palvelukeskusta koskevat kannanotot
(Lausuntopalaute 2016)

sote- ja maakuntaudistus

Kuntalehti: maakunnat ihmettelevät Vimanan roolia – "Emme tiedä kaikilta osin, mitä voimme valmistella"

2c. Kelan toteuttamien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden (Kanta) ohjaus- ja rahoitusmallia uudistettava

- Kelan hoitamien valtakunnallisten Kanta-palveluiden ohjaus- ja rahoitusmallia tulee uudistaa
- Palveluiden ylläpidosta aiheutuvien kustannusten ohjattavuutta ja ennakoitavuutta on parannettava ja sote-järjestäjille luotava parempi mahdollisuus vaikuttaa palveluiden jatkokehittämistä koskeviin päätöksiin
- Valtion rahoitusvastuuta palveluiden ylläpidossa tulee kasvattaa ja arvioida mahdollisuus siirtyä kokonaan keskitettyyn rahoitukseen
- Kelan kehittämien (keskeneräiseksi jääneiden) valinnanvapauden tiedonhallintapalveluiden jatkokehittämisestä ja hyödyntämisestä sovittava kuntakentän kanssa

Liitto toimii 22.2.2019, 8/2019 vsk 74, s. 482

Kenen kuuluu maksaa Kanta-palveluista?

Yksi Lääkäriliiton eduskuntavaalitavoitteista on siirtää Kanta-palveluiden käyttökustannukset valtiolle.

Minna Pihlava

3. Asiakastietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä uudistettava

- Sote-palveluiden uudistaminen edellyttää tietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön selkeyttämistä
 - Nykyisen sääntelykokonaisuuden haasteina mm. organisaatiolähtöisyys, monimutkaisuus, kansallisen erityislainsäädännön vastuiden ja velvoitteiden epäselvä suhde EU:n tietosuojasetukseen, lainsäädäntö ei tunne kansalaisen voimistuvaa roolia tietojen tuottajana ja ylläpitäjänä
- Seuraavalla hallituskaudella tulee käynnistää sote-tietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus. Keskeistä
 - Riittävä resursointi läpi prosessin
 - Palvelutoiminnan ja lainsäätäjien vuoropuhelu valmistelussa yhteisen ymmärryksen luomiseksi tarpeita ja nykytilanteen haasteita koskien
 - Moniammatillisen yhteistyön ja toiminnallisen sote-integraation edellytysten parantaminen
 - Myös sote:n toiminnalliset yhteydet muihin sektoreihin ja kuntien tehtäviin huomioitava

Sote-tiedonhallintalainsäädäntöä uudistetaan / nykytila

Kansallinen

(nyk. kertasuostumus
ja kiello)

Alueellinen ja järjestäjäkohtainen

(informointi ja
kieltomahdollisuus)

Järjestäjäkohtainen

(palvelutehtävä-
kohtaiset
käyttöoikeudet/
THL:n määräys)

Kanta-palvelut

- Kansaneläkelaitos on reseptikeskuksen ja tiedonhallintapalvelun rekisterinpitäjä

Terveysthuollon palvelutehtävät

- perusterveydenhuolto
- erikoissairaanhoido
- työterveyshuolto

Potilas-
rekisterit

Yhteis-
rekisteri
TerveysthuoltoL 9 §

Sosiaalihuollon palvelutehtävät

- lapsiperheiden peruspalvelut
- työikäisten peruspalvelut
- iäkkäiden peruspalvelut
- perheoikeudelliset palvelut
- lastensuojelu
- vammaispaalvelut
- Päihdehuolto

Ilmoitus-
rekisterit

Asiakas-
rekisterit

- Potilaslaki
- Sosiaalihuollon asiakaslaki
- sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki
- Terveysthuoltolaki
- Asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevan laki
- Laki sähköisestä lääkemääräyksestä
- Kotihoitokokeilu

- Mahdollisuus (alueellisesti) yhtenäisiin ICT-ratkaisuihin ja muihin tukipalveluiden tulisi mahdollista uudistuksen eri etenemisskenaarioiden mukaisissa säädösvalmisteluissa
- Myös yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuottajille tulisi tarjota mahdollisuus (halutessaan) hyödyntää alueellisia julkisten toimijoiden ICT- ja tukipalveluratkaisuja tuottaessa palveluita julkisen järjestäjän lukuun
- EU:n hankintadirektiiviä merkittävästi kireämpi voimassaolevan kansallisen hankintalain (1397/2016) julkisomisteisia inhouse-yrityksiä koskeva ”ulosmyyntiraja” ei käytännössä mahdollista palveluiden tarjoamista yksityisille toimijoille, tilanteissa joissa tukipalvelutoiminta on yhtiöitetty
- Inhouse-toimintaa koskevien kansallisen hankintalain raja-arvojen poistaminen tai vähintään nostaminen mahdollistaisi laajemman julkisten ja yksityisten sote-tuottajien yhteistyön tietojärjestelmissä ja muissa tukipalveluissa

*StV mietintöluonnos 7.11.2018 (s. 43 laboratorio- ja kuvantamispalvelut).

Arvioinnissa on syytä harkita myös mahdollisuuksia poiketa hankintalain sidosyksikköasemalle asetetusta ulosmyynnin ylärajasta esimerkiksi siten että se nostetaan nykyisestä (5 % liikevaihdosta tai 500 000 euroa) hankintadirektiivin mukaiseen rajaan (20 % liikevaihdosta).